

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Центр _____ заочної форми навчання _____

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
проф. Герасименко В. Г.

_____
(підпис)

“19” грудня 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
зі спеціальності _____ 242 «Туризм» _____
(шифр та найменування спеціальності)

на тему: «Напрями підвищення ефективності діяльності підприємств
ресторанного господарства»

Виконавець

студентка Центру заочної форми навчання

_____ Сахно Любов Олександрівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ Павлоцький Володимир Якович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

АНОТАЦІЯ

Сахно Л. О. «Напрями підвищення ефективності діяльності

підприємств ресторанного господарства»

кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного ступеню
спеціаліста

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів основної частини, висновків, списку використаних джерел.

Об'єктом дослідження у роботі виступає процес господарської діяльності та формування фінансових результатів підприємств ресторанного господарства.

Предметом роботи є управління забезпеченням економічної ефективності підприємств ресторанного господарства на прикладі ресторанного комплексу «Тиха гавань» (м. Кропивницький).

У роботі досліджуються теоретичні основи ефективності діяльності підприємств ресторанного господарства. Аналізується стан фінансово-господарської діяльності ресторанного комплексу «Тиха гавань» за 2015-2016 роки. Обґрунтовуються пропозиції із підвищення економічної ефективності ресторанного комплексу «Тиха гавань»

За результатами дослідження підрахована економічна доцільність впровадження запропонованих організаційних інновацій, проаналізовано структуру та обсяг необхідних витрат.

Наведені результати аналізу й рекомендації можуть застосовуватися підприємствами ресторанного господарства, що на нашу думку, обумовлює практичну цінність роботи.

Ключові слова: економічна ефективність, ресторанне господарство, фінансовий результат, витрати, прибуток, рентабельність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	8
1.1. Поняття економічної ефективності господарської діяльності.....	8
1.2. Особливості функціонування підприємств ресторанного господарства.....	12
1.3. Система показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств ресторанного господарства.....	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ «ТИХА ГАВАНЬ».....	38
2.1. Організаційно-економічна характеристика ресторанного комплексу «Тиха гавань».....	38
2.2. Аналіз господарсько-економічної діяльності ресторанного комплексу «Тиха гавань».....	53
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ресторанного комплексу «Тиха гавань».....	59
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕСТОРАННОГО КОМПЛЕКСУ «ТИХА ГАВАНЬ».....	66
3.1. Проект перепланування залу ресторанного комплексу «Тиха гавань».....	67
3.2. Аналіз економічної ефективності проекту з перепланування залу ресторанного комплексу «Тиха гавань».....	71
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80

ВСТУП

На сьогоднішній день, одним з найбільш стрімко зростаючих секторів ринку послуг є ресторанний бізнес, що випереджає в динаміці свого розвитку багато галузей національної економіки. Існуючий суспільний попит обумовлює появу підприємств ресторанного господарства різних типів та цінкових категорій, що дає можливість споживачам обирати ті підприємства, які найбільш підходять для них за всіма критеріями.

Ефективність діяльності будь-якого підприємства ресторанного господарства залежить від багатьох факторів. Ключові показники ефективності дають можливість зрозуміти не тільки причини спаду виробництва, виникнення складнощів в роботі, але й чинники успіху, допомагають робити акцент в роботі на тих процесах, які дозволяють збільшувати дохід.

Сучасній індустрії ресторанного бізнесу притаманне швидке оновлення під впливом різних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Як сфера підприємницької діяльності, ресторанне господарство виконує соціальні (задоволення потреб споживачів) та економічні функції (підприємницька одиниця сфери обслуговування).

Підприємствам ресторанного господарства в останні десятиліття притаманні кілька характерних тенденцій розвитку, до яких належить:

- утворення міжнародних ресторанних ланцюгів;
- поглиблення спеціалізації ресторанної пропозиції;
- розвиток мережі малих підприємств ресторанного господарства;
- нові комп'ютерні технології, що впроваджуються в індустрію РГ.

Отже, можемо помітити, що з кожним роком в Україні з'являються нові види підприємств ресторанного господарства, починаючи з вуличної їжі і закінчуючи елітними ресторанными комплексами. Тому, необхідно значну увагу приділяти особливостям, а також темпам та динаміці розвитку даної

сфери, стежити за тим як відвідують той, чи інший тип ресторанного господарства споживачі, вивчати їх уподобання.

Всі перелічені обставини зумовлюють актуальність проблем активізації діяльності вітчизняних підприємств ресторанного господарства на ринку ресторанного бізнесу, яким присвячена кваліфікаційна робота.

Об'єктом дослідження у роботі виступає процес господарської діяльності та формування фінансових результатів підприємств ресторанного господарства.

Предметом роботи є управління забезпеченням економічної ефективності підприємств ресторанного господарства на прикладі ресторанного комплексу «Тиха гавань» (м. Кропивницький).

Мета роботи полягає в обґрунтуванні можливості підвищення економічної ефективності діяльності вітчизняних підприємств ресторанного господарства, шляхом організаційно-економічних інновацій.

Для досягнення поставленої мети в процесі написання кваліфікаційної роботи необхідно вирішити наступні **завдання**:

- вивчити теоретичні основи економічної ефективності підприємств ресторанного господарства;
- проаналізувати особливості функціонування підприємств ресторанної галузі в останні роки;
- дослідити вітчизняні нормативно-правові акти з організації та надання послуг підприємствами ресторанного господарства;
- проаналізувати сучасний стан функціонування ресторанного комплексу «Тиха гавань»;
- дослідити можливості ресторанного комплексу «Тиха гавань» з підвищення ефективності власної фінансово-економічної діяльності;
- розробити проект, спрямований на покращення економічної ефективності ресторанного комплексу «Тиха гавань»;
- проаналізувати економічну ефективність впровадження розробленого

проекту.

Кваліфікаційна робота складається з трьох основних розділів. Перший розділ складається з трьох підрозділів, що розкривають основи формування та розподілу прибутку підприємств ресторанного господарства, та визначають ефективність ведення господарської діяльності через показники рентабельності.

Другий розділ також містить три підрозділи, в яких досліджена господарсько-економічна діяльність ресторанного комплексу «Тиха гавань», а також показники його операційної та фінансової діяльності за останні роки.

Третій розділ поділено на два підрозділи, де запропоновано інвестиційний проект, що має на меті покращення фінансово-економічних показників діяльності ресторанного комплексу «Тиха гавань», надано характеристику проекту та проведено калькулювання витрат на його реалізацію, здійснено аналіз ефективності проекту.

Методологічну базу кваліфікаційної роботи складають загальні наукові та спеціальні економічні методи, серед яких в основному використовувалися: монографічний, статистичний, порівняльний, системно-структурний та інші методи. Для виконання розрахунків і представлення результатів аналізу використовувалися можливості табличного мікропроцесора Excel і програм побудови діаграм.

При визначенні економічної ефективності проекту перепланування залу ресторану використовувався метод ланцюгових підстановок. При аналізі внутрішнього середовища діяльності ресторанного комплексу «Тиха гавань» використовувались окремі методи маркетингового аналізу, зокрема SWOT-аналіз.

Основними монографічними джерелами дослідження були праці таких вітчизняних і зарубіжних авторів як: Л. Г. Агафонова, М. Г. Бойко, М. А. Болюх, О. П. Дядечко, Л. П. Ефимова, Н. М. Кузнецова, В. С. Марцин, С. Ф.

Покропивний, Г. Т. П'ятницька, Р. А. Славюк, Г. М. Тарасюк, В. І. Феоктистова.

При написанні кваліфікаційної роботи були використані матеріали нормативно-правових документів України, що регламентують діяльність підприємств ресторанного бізнесу, науково-практична література за темою роботи, комплекти бухгалтерської та статистичної звітності ресторанного комплексу «Тиха гавань» за 2015-2016 роки, періодичні видання, окремі Інтернет-ресурси.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянута актуальна проблема аналізу підвищення ефективності діяльності та покращення фінансових показників ресторанного комплексу «Тиха гавань». Основні результати проведеної роботи наведені нижче та полягають у наступному:

Прибуток і рентабельність – основні якісні показники, що відображають економічну ефективність підприємства, його фінансовий стан, успіхи та можливості у виконанні розробленої програми економічного та соціального розвитку. В умовах ринкової економіки будь-яке підприємство може існувати тільки за умови прибуткової, рентабельної діяльності. Тобто, отримання прибутку – це кінцева мета будь-якого підприємства.

Ефективність – це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на їх досягнення ресурсами.

Ресторанний комплекс «Тиха гавань», на базі якого була написана Кваліфікаційна робота, відноситься до підприємств ресторанного господарства із задовільними фінансово-економічними показниками.

Проаналізувавши у другому розділі фінансову та господарсько-економічну діяльність ресторанного комплексу «Тиха гавань» за останні роки, можна сказати, що ресторан є достатньо ефективним. Такі результати діяльності були досягнуті за рахунок наявності постійних клієнтів та частому проведенні банкетів, при середніх цінах. Далеке від оптимального розташування столів із недостатнім асортиментом додаткових послуг стримує подальше зростання прибутку.

Рентабельність, підрахована у другому розділі, демонструє позитивні хоча й недостатні показники. Індикатори завантаження та доходи за останні роки демонструють середній рівень, тобто завантаження ресторану становить максимум 55%, в наслідок нерівномірності попиту протягом дня та протягом

року. Дана тенденція говорить про необхідність проведення маркетингових заходів, щодо більш точного окреслення побажань клієнтів та широка реклама ресторану.

С цілю проведення ефективної господарської діяльності та збільшення прибутку ресторанного комплексу «Тиха гавань», ми пропонуємо вести проект перепланування залу ресторану.

Враховуючи, що ресторан за даними з системи автоматизації приймає більшість гостей по-трьох та чотирьох, ми запропонували проект перепланування залу ресторану. В цьому випадку додаткові доходи від функціонування перепланованого залу становлять 1220884 грн. за перший рік свого впровадження, з розрахунку використання методу ланцюгових постановок.

Термін окупності інвестиційного проекту становить 1,73 року, тобто вже через майже 2 роки експлуатації нового перепланованого залу інвестиційні витрати себе окуплять.

Розроблений нами інвестиційний проект, як свідчить проведений аналіз, здатний істотно підвищити ефективність господарської діяльності ресторанного комплексу «Тиха гавань», що дозволяє зробити висновок про досягнення основних цілей кваліфікаційної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Е.Н., Основи гостинності та туризму: навч.посіб. / Е. Н. Артемова. Козлова В. А. – Орел: ГТУ, 2005. – 116 с.
2. Бурчаков А.М. Бюджетування на підприємствах харчування: навч.посіб./А.М. Бурчаков – Москва: видавництво Рјс. екон. фкад. 2006.
3. Ефективність господарської діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://center-yf.ru/data/economy/effektivnost-hozyaystvennoy-deyatelnosti.php>.
4. Інноваційна економіка: матеріали Міжнар. науч. конф./ Калієва О. М., Разумова М. С., Дергунова М. І., Говорова М. С. – Казань: Бук, – 2014 – с. 99-103.
5. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: навч. посіб./ С. Ф. Покропивний - К: КНЕУ, 2005. - 517 с.
6. Саак А. Е., Менеджмент в індустрії гостинності (готелі і ресторани)/А.Е. Саак., М. В. Якименко,- Спб, 2012. – 432 с.21.
7. Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності виробництва:Пер.з рос. [Электронный ресурс]//- Режим доступу: <http://buklib.net/books/29639/> .
8. Кондратьев К.П. Організація обслуговування на підприємствах громадського харчування:навч.посіб./К.П.Кондратьев - Улан-Уде: Вид-во ВСГТУ, 2007. - 107 с.
9. Замедліна Е.А. Економіка галузі: туризм: навч.допомога./ Е. А. Замедліна, О. М Козирьова. – Москва: Альфа-М: ИНФРА-М, 2012.– 205с.
10. Радченко Л.А. Організація виробництва на підприємствах суспільно харчування: підручник. /Л.А.Радченко. - Ростов н / Д: Фенікс, 2006. – 352 с.
11. Умови ефективної діяльності підприємств ресторанного господарства [Електронний ресурс]– Режим доступу:

<http://intkonf.org/zavalnyuk-v-v-visotska-m-a-umovi-efektivnoyi-diyalnosti-pidpriemstv-restorannogo-gospodarstva/>

12. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства: навч. посіб. / В. В. Архіпов. – К.: Центр учбової літератури; Фірма «ІНКОС», 2007. – 280 с.

13. Гаврилюк С. П. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу: навч. посібник / С. П. Гаврилюк – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 180 с.

14. Грушенко В.І. Пошук причин і подолання кризового стану підприємства: навч. посіб / В.І.Грушенко – 2008, №1. – с.168

15. Горбильова З.М. Экономика туризма: навч. посіб./З.М.Горбильова – Минск: БГЭУ, 2011. – 478 с.

16. Гріфін Р.В. Основи менеджменту: навч. посіб./Р.В. Гріфін, В.Л Яцура.. – Львів: Бак, 2011. – 544 с.

17. Менеджмент персоналу: навч. посіб / Данюк В.М., Петюх В.М., Цимбалюк С.О. – 3-е вид., без змін – К.: КНЕУ, 2013. – 398 с.

18. Ресторанна справа: технологія та організація обслуговування туристів. Підручник/ Мальська М.П., Гаталяк О.М., Ганич Н.М.. — К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

19. Кучер Л.С. Організація обслуговування на підприємствах громадського харчування/ Л.С. Кучер., Л.М. Шкуратова,- Москва, 2002. – 544 с.

20. Маркетингове дослідження і аналіз ринку громадського харчування в демократичному сегменті [Електронний ресурс]– Режим доступу :http://www.marketbaza.ru/product896/product_info.html

21. Калашников А.Ю. Кафе, бари, ресторани: організація, практика і техніка обслуговування./А.Ю. Калашников - Москва: Проспект, 2008. –384 с.

22. Крилов Е.І., Аналіз стану та ефективності використання трудових ресурсів підприємства/ Е.І. Крилов, В.М. Власова.- ПбГУАП, 2011. –107 с.

23. Стаття «У Кропивницькому перевірили заклади торгівлі та

ресторанного господарства» [Електронний ресурс]// - Режим доступу: <http://kirovograd24.com/shortly/2016/10/07/u-kropivnitskomu-perevirili-zakladi-torgivli-ta-restorannogo-gospodarstva.htm>

24. Відгук «Кафе Ятрань, Кропивницький» Пер.з рос. [Електронний ресурс]// - Режим доступу: <http://revizor.novy.tv/ru/revisions/kafe-yatran-kropivnitskiy>

25. Миколаєва Т.І., Економіка підприємств торгівлі та громадського харчування: навч.допомога/ Т.І Миколаєва, Н.Р. Єгорова - Москва.: КноРус, 2008. – 400 с.

26. Організація туризму:навч.посіб./ Дурович А.П., Кабушкин Т.М, Сергєєва Т.М. - Мінськ: Ново знання , 2012. – 386 с

27. Павлоцький В.Я. Особливості аналізу фінансової стійкості туристичних підприємств, як чиника їх конкурентоспроможності – Одеса. – 2010. – № 3 (32), С. 193-198.

28. Павлоцький В.Я. Особливості інтегральної оцінки ефективності управління туристичним підприємством / В.Я. Павлоцький // Збірник наукових праць II міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми економічної теорії та практики господарювання в ринкових умовах», Одеса, ОДЕУ. – 2010. – С. 163-168.

29. Саак А.Е. Маркетинг в соціально-культурному сервісі і туризмі/ А.Е. Саак, Ю.А Пшеничних. - Санкт-Петербург: Пітер Пресс, 2007 - 480 с.

30. Прибуток і методика його визначення [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://buklib.net/books/25657/>

31. Щербаков А. І. Сукупна продуктивність праці і основи її державного регулювання. Монографія. -Москва. - РАГС. - 2004.- С. 381.

32. Аветисова А.О. Ресторанні мережі: конкурентні переваги, проблеми, перспективи розвитку / А. Аветисова // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2005. - № 28. - С 117-123.

33. Економічна правда. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/>
34. П'ятницька Г.Т. Тенденції розвитку ресторанного господарства в Україні / Г. Т. П'ятницька // Вісник КНТЕУ. - 2004. - №2.
35. Ринок ресторанного бізнесу України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://poglyad.com/blog/4/437/>
36. Яшина О.В. Особливості розвитку ресторанного господарства в Україні.[Електроннийресурс] – Режим доступу:http://tourlib.net/statti_tourism
37. Антонова В.А. Конкуренція і управління конкурентоспроможністю підприємств ресторанно-ного господарства в умовах становлення ринку / В.А. Антонова // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. - 2007. - №1(21). - С 54-57.
38. Безсонова В.Б. Державна політика в сфері туризму: правовий аспект //Статті по туризму. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_tourism/bessonova.htm
39. Морозова Ю.Ю. Кластерний взаємодія як фактор розвитку організацій туристського бізнесу // Вісник СГУТіКД. - 2011. - №2. - С.51-55.
40. Куш С.П. Маркетинг взаємовідносин на промислових ринках: монографія. - СПб .: Видавництво Будинок СПбГУ, 2006.
41. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва /Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 344 с.
42. Котлер Ф. Залучення інвесторів: маркетинговий підхід до пошуку джерел фінансування / Ф. Котлер, Х. Картаджайя, Д. Янг. - М .: Паблішер 2009.– 346 с.
43. Чащин В.В. Маркетинг персоналу як інструмент підвищення ефективності маркетингової діяльності організації: монографія / В.В. Чащин, Є.Г. Попкова. –М .: РИТМ, 2012. - 245 с.